

RAZISKOVALNA NALOGA

KRANJSKI TURISTIČNI SPOMINKI

Raziskovalno področje: Ekonomija in turizem

Mentor:
Janez ČERNILEC, univ. dipl. ekon.

Avtorji:
Uroš Parežanin

marec 2019

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	3
1. 1 OPREDELITEV PROBLEMA	3
1. 2 CILJI RAZISKOVALNE NALOGE	3
1.3 METODE ZBIRANJA IN OBDELAVE PODATKOV	3
2 POSNETEK STANJA	4
2.1 SPOMINKI	4
2.2 SPOMINKARSKI SISTEM OZ. PIRAMIDA	5
2.3 KRANJSKA TURISTIČNA ZGODBA: ČAROBNA DEŽELA ŠKRATA KRANČKA	7
2.4 SPOMINKI, KI JIH PONUJA ZAVOD ZA TURIZEM IN KULTURO KRANJ	8
2.5 KRANJSKI TURISTIČNI SPOMINKI NA PREŠERNOVEM SMNJU 2019	9
2.6 STENSKI KOLEDAR: KRANJSKE TURISTIČNE ZNAMENITOSTI 2019	10
2.7 ANKETA: STENSKI KOLEDAR: KRANJSKE TURISTIČNE ZNAMENITOSTI 2019	13
2.8 OCENJEVANJE KRANJSKIH TURISTIČNIH SPOMINKOV	17
3 SKLEP	19
4 LITERATURA	20

KAZALO SLIK

Slika 1: Škrat Kranček	8
Slika 2: Trgovinica Zavoda za turizem in kulturo Kranj	9
Slika 3: Prešernove kroglice	10
Slika 4: Turistični vodič: Kranj (Slovenija)	11
Slika 5: Izgled stenskega koledarja: Kranjske turistične znamenitosti 2019	11
Slika 6: Naslovna stran stenskega koledarja: Kranjske turistične znamenitosti 2019	12
Slika 7: Izbrane kranjske turistične znamenitosti	17

KAZALO TABEL

Tabela 1: Stroški izdelave stenskega koledarja	12
--	----

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Všečnost koledarja: Kranjske turistične znamenitosti 2019	14
Graf 2: Mesto, kamor bi obesili stenski koledar: Kranjske turistične znamenitosti 2019	14
Graf 3: Denarni znesek, ki bi ga plačali za stenski koledar: Kranjske turistične znamenitosti 2019	15
Graf 4: Uporaba stenskega koledarja: Kranjske turistične znamenitosti 2019	15
Graf 5: Poznane tematike na stenskih koledarjih	16
Graf 6: Posebna opažanja pri pregledu stenskega koledarja: Kranjske turistične znamenitosti 2019	16
Graf 7: Kakovost kranjskih turističnih spominkov	18

1 UVOD

1. 1 OPREDELITEV PROBLEMA

Turistični spominki nas spremljajo na vsakem potovanju, kajti na številnih prodajnih mestih lahko opazimo različne spominke, ki so bolj ali manj avtentični za določeno turistično destinacijo. Posebej pogosto vidimo turistične spominke v kioskih, hotelih, specializiranih trgovinah s turističnimi spominki, na turističnih informacijskih točkah ...

Podobna situacija je s turističnimi spominki tudi v Kranju, kot je zgoraj opisano. Da bi stanje in dogajanje v zvezi s turističnimi spominki v Kranju boljše spoznali, pa smo si zastavili naslednja raziskovalna vprašanja: Kakšna so teoretična izhodišča glede turističnih spominkov? Katere spominke ponuja Zavod za turizem in kulturo Kranj? Katere kranjske turistične spominke bomo lahko videli na Prešernovem smnju 2019? Kakšne so značilnosti stenskega koledarja: Kranjske turistične znamenitosti 2019, ki so ga izdelali dijaki Srednje ekonomske, storitvene in gradbene šole, ŠC Kranj? Kaj menijo nekateri dijaki iz slovenskih srednjih šol o stenskem koledarju: Kranjske turistične znamenitosti 2019? Kateri so odlični, dobri in nekoliko slabši kranjski turistični spominki?

Upamo, da bomo z našimi ugotovitvami izostrili dogajanje in stanje v zvezi s kranjskimi turističnimi spominki.

1. 2 CILJI RAZISKOVALNE NALOGE

Cilji raziskovalne naloge so:

- spoznati teoretična izhodišča glede turističnih spominkov;
- ugotoviti stanje in dogajanje v zvezi s turističnimi spominki v Kranju;
- spoznati značilnosti stenskega koledarja: Kranjske turistične znamenitosti 2019;
- ugotoviti mnenje slovenskih dijakov glede stenskega koledarja: Kranjske turistične znamenitosti 2019;
- oceniti kakovost nekaterih kranjskih turističnih spominkov.

1.3 METODE ZBIRANJA IN OBDELAVE PODATKOV

V raziskovalni nalogi bomo uporabili naslednje metode:

- poslušanje in proučevanje teorije o turističnih spominkih;
- opazovanje stanja in dogajanja v zvezi s kranjskimi turističnimi spominki;
- anketiranje slovenskih dijakov glede stenskega koledarja: Kranjske turistične znamenitosti 2019;
- ocenjevanje nekaterih kranjskih turističnih spominkov.

2 POSNETEK STANJA

2.1 SPOMINKI¹

Kaj so spominki? Na kratko povedano so vsi predmeti ali izdelki, ki jih turisti, izletniki ali gostje kupijo v tujem kraju, dobijo v dar, vzamejo ipd. in ponesejo v svoje primarno kulturno okolje. To so lahko uporabni ali okrasni predmeti, tudi taki, ki jih lahko pojemo ali popijemo, to so izdelki domače in umetne obrti, pa razglednice (kopije starih in take s sodobno fotografijo in oblikovanjem), plakati, nalepke, majice, kopije spominkov premične kulturne dediščine, likovna dela, maskote, jedilni listi in še kaj ...

Zgodovina spominkarstva je povezana z zgodovino turizma. Ena izmed najstarejših spominkov je razglednica, ki je imela svoj vrhunec iz prehoda 19. v 20. stoletje. Ljudje so zbirali razglednice v albumih in s pomočjo razglednic so si ustvarjali svet idealov, npr. razglednica s tipskim motivom Bleda in napisom Pozdrav iz Bleda. Sopotnik razglednic kot spominkov so bile značke bodisi z emajlom na porcelanu ali na aluminiju. Po drugi svetovni vojni so bili popularni spominki, ki so nastali, če so postrani odrezali hloh breze in na njega nalepili različne motive oziroma so motiv pritrdili na okroglo odrezano desko.

Spominke delimo v naslednje skupine: spominki iz področja rokodelskih dejavnosti; industrijski izdelki (kozarec za Beherovko, belgijsko pivo Chimay ...); kulinarčni ali gastronomski spominki (Kranjska klobasa ...); turistično-promocijski spominki (majica z napisom Bovec ...); spominki iz področja turističnega delovanja (spominek konkretnega hotela); spominki iz področja lokalnih mitologij (maskote, slovenske pripovedke v tujih jezikih ...); spominki iz področja izobraževanja (knjiga: Turistične znamenitosti Kranja ...); spominki iz področja zabave in igre (Slovenski tarok ...); šport in rekreacija (Elanove smuči, ki jih odnesejo tujci domov ...); spominki s področja osebne nege (dnevna krema s čebeljim voskom in medom ...); oblačila, kultura in moda (bohinjska kapa z motivom bohinjski pušeljc ...); notranja oprema stanovanja (gorenjski žličnik kot uporabna replika ...); spominki s področja zdravja (čajne mešanice ...); vrhunsko industrijsko in unikatno oblikovanje (čipkarske zapestnice, sodobno kleklane rokavice ...); življenje v naravi in z naravo (švicarski vojaški nož ...); spominkarski kič; pomanjšave ali miniature t.i. »lovilci prahu«; replike dediščine in drugi muzejski spominki; razglednice; razne publikacije (prospekti, stenski koledarji, knjige, kulinarčni zemljevidi ...); nosilci zvoka in slike (arhiv oddaj: Kulturni vrhovi ...); maskote; duhoviti in humoristični spominki; glasbila (frulice ...); kuhinjska oprema in kuhinjski pripomočki (kuhalnica, štokovnik ...); spominki iz področja likovne kulture (japonske slikarije ...).

V nadaljevanju navajamo še nekaj dejstev in primerov dobre prakse v zvezi s prodajo spominkov.

Motivi za potovanje so različni. Svetovna turistična organizacija je pred leti s svojo raziskavo ugotovila, da so glavni motivi za potovanje: ogled naravne in kulturne dediščine ter kulinarika in gastronomija.

Spominek je opredmetena vez med tistim, ki spominek (darilo) daje in tistim, ki spominek (darilo) sprejme. Spominek je opredmetena vsebina turističnega doživetja, novih spoznanj, obogatitev znanja ..., ki jih je deležen turist.

Trgovine s spominki morajo imeti segmentirano ponudbo. Poleg množičnih spominkov t.i. spominkarskega kiča, ki je cenejši, npr. skodelice s slikami znanih osebnosti, morajo ponujati tudi kakovostne spominke, ki so dražji, npr. različen nakit ...

¹ Prirejeno po predavanju: (Bogataj, 2018).

Spominki morajo biti povezani tudi z zgodbami. Če zgodba za spominke ne obstaja, se jo je potrebno izmisliti. Tak primer je Torta Ljubljana, ki je povezana z naslednjo izmišljeno zgodbo: Torta je prvič nastala pod rokami mladega kuharja, ki je želel z njo navdušiti graščakovo sladkosnedo hčer. Kot pogoj za hčerino roko mu je graščak zadal nalogo, da naredi torto iz vsega, kar ponuja okolje njegovega mesta in dežele. In tako mu je uspelo navdušiti lepotico in poročno rajanje je trajalo kar sedem dni in sedem noči. Kaj so jedli, verjetno ni potrebno posebej razlagati.

Razne mitološke pripovedi so dobra osnova za izdelavo maskot kot spominkov.

Spominek mora biti povezan s konkretnimi stvarmi, to pomeni, da jih turist lahko vidi, okusi, se jih dotakne ...

Na področju spominkarske ponudbe je dandanes pomembno, da ponudimo t.i. spominkarski paket. Npr. v škatli je potičnik (pekač za potico); sestavine, ki se uporabljajo za peko potice (jajca, moka, sladkor ...); drobna knjižica o slovenski potici, z recepti ...

V današnjih časih je sodoben turist zvedav, odkriva drugačna kulturna okolja, s tem sebe bogati in nekaj od tega odnese v svoje primarno kulturno okolje. Spominek, ki ga odnese v svojo primarno kulturno okolje, ga obesi na steno, ga poje, popije, obuje in obleče. Obogati s temi zadevami sorodnike, prijatelje in znance. V lokalnem okolju je bogatejši za spoznanja, ki jih drugi nimajo, dokler ne bodo obiskali določene destinacije, npr. posameznike, kraje, pokrajine, države.

2.2 SPOMINKARSKI SISTEM OZ. PIRAMIDA²

Spominkarski sistem oz. piramida je sestavljena iz:

- spodnjega dela piramide ali spominkarske tipologije;
- srednjega dela piramide ali izbranih reprezentativnih spominkov slovenskih pokrajin;
- vrha piramide ali reprezentativnih spominkov Slovenije.

Spodnji del piramide ali spominkarska tipologija:

- tipologija spominkov po posameznih zvrsteh;
- tipologija spominkov po lokacijski vezanosti;
- tipologija spominkov po načinih izdelave;
- tipologija spominkov po načinih prodaje;
- tipologija spominkov po njihovih funkcijah.

Tipologija spominkov po posameznih zvrsteh:

- (turistični idr.) vodiči;
- monografije (monografske in monotematske);
- poštne znamke;
- razglednice;
- zemljevidi, karte;
- zloženke, prospekti in drugi tiskarski izdelki (izrezanke, pobarvanke, ponatisi starih tiskov idr.);
- maskote, lutke;
- spominki s področja(lokalnih) mitologij;
- miniaturre in pomanjšave;
- množični spominki ali spominkarski kič;
- izdelki sodobnega unikatnega in maloserijskega oblikovanja, tudi industrijskega oblikovanja, notranje opreme;

² Povzeto po Zavodu za izobraževanje in kulturo Črnomelj (2019)

- kulinarčni in gastronomski spominki (tudi vina in ostale pijače);
- spominki s področja zdravega življenja (čebelji izdelki, čaji zelišča...);
- spominki s področja življenja v (z) naravi (-o);
- spominki s področja športa;
- glasbila in zvočila;
- spominki s področja glasbenih in video medijev;
- izobraževalni spominki;
- igre in igrače, spominki za razvedrilo;
- muzejski spominki (replike in ostalo);
- spominki ustanov, firm;
- duhoviti in humorni spominki;
- turistično promocijski spominki (Give Away);
- industrijski izdelki;
- spominki s področja higiene in osebne nege;
- spominki s področja oblačilne kulture in mode;
- izdelki domačih in umetnostnih obrti, ki jih podrobneje delimo na naslednje:
 - lectarski izdelki, medicarski in svečarski izdelki;
 - lončarski in keramični izdelki, klekljane in kvačkane čipke;
 - vezenine, kovaški in umetnostno kovaški izdelki, kamnoseški izdelki, krpanke;
 - ribniška suha roba in ostala lesna galanterija, pletarski izdelki;
 - strgarski izdelki, steklarski izdelki, replike gmotne dediščine;
 - sestavljeni izdelki iz več gradiv, pletenine, tkanine, intarzije;
 - ročne poslikave na različnih temeljnikih, sodarski izdelki, kolarski izdelki;
 - izdelki iz papirja in ročno izdelan papir, zlatarski izdelki;
 - vitraž in tiffany, izdelki iz slame, izdelki iz koruznega ličja;
 - rezbarski in pozlatarski izdelki, mizarski izdelki, puškarski izdelki;
 - šiviljski in krojaški izdelki, izdelki usnjene galanterije, bižuterijski izdelki;
 - suho in umetno cvetje, izdelki iz (slanega) testa, sedlarski izdelki.

Tipologija spominkov po lokacijski vezanosti:

- hišni spominki;
- krajevni spominki;
- regionalni spominki;
- državni spominki.

Tipologija spominkov po načinih izdelave:

- unikatni, avtorski spominki;
- maloserijski spominki;
- velikoserijski spominki (tudi industrijski izdelki).

Tipologija spominkov po načinih prodaje:

- trgovine s prodajnimi mesti za spominke;
- (spominkarski) kioski;
- ponudba v muzejskih trgovinah;
- delavnice odprtih vrat;
- občasni načini prodaje (ob prireditvah, nastopih idr.);
- (Stalna) razpoznavna veriga spominkarske ponudbe;
- ostali načini prodaje (na letalih, po internetu, v okviru poslovnih daril idr.).

Tipologija spominkov po njihovih funkcijah

- uporabni;
- dekorativni (sem sodi tudi spominkarski kič);
- promocijski;
- reprezentativni (zlasti spominki v funkciji poslovnih, promocijskih in protokolarnih daril).

2.3 KRANJSKA TURISTIČNA ZGODBA: ČAROBNA DEŽELA ŠKRATA KRANČKA³

Zavod za turizem in kulturo Kranj je v zadnjih letih razvil turistično zgodbo o škratu Krančku. Le-tega predstavlja maskota, ki hodi po Kranju in predstavlja različne zgodbe, npr.: Kranček v kanjonu Kokre, Kranček v rovih pod starim Kranjem ... Vse njegove dogodivščine tudi posnamejo s kamero in jih je moč videti na spletni strani Zavoda za turizem Kranj in na Youtubu. Na to temo so izdelali tudi spominek: Igralno igro – Krančkovi zakladi.

Na spletni strani Zavoda za turizem in kulturo Kranj najdemo naslednjo zgodbo o škratu Krančku (Zavod za turizem in kulturo Kranj, 2019): »Škrat Kranček je nazaj! Prišel je namreč njegov najljubši letni čas, ko se v njegovem domovanju – v kranjskem podzemlju zgodi toliko stvari. Najbolj se veseli tistih dni, ko v kranjskih rovih strašijo čarovnice.

Kranček je prisrčen škrat, ki čuva kranjske zaklade. Radoveden je kot vsi otroci. In bister je tudi! Zanimajo ga naravne znamenitosti ter zgodovina in umetnost. Vse države na svetu zna naštet. Pa vse oblike oblakov, vse vremenske pojave in imena vetrov. Zelo rad ima tudi mesto Kranj. Vse ve o njem, pozna ga kot lasten žep! No, pa čeprav v njegovem plaščku ni žepov, temu se tako s pomočjo besedne figure lepše reče.

Kranček v eni roki nosi svetilko, drugo pa ima prsto, da vam ob snidenju vedno prijazno pomaha. Kajti naš škrat se več ne skriva pred človeškimi očmi, kot je to navada škratov. Že več kot 2000 let domuje med nami in prav navadil se nas je. Pravi, da smo mu všeč. Najraje pa ima kranjske otroke. Zelo rad jih popelje po mestu in jim odkriva lepe zgodbe hiš in kranjske zgodovine. Poln pa je tudi nasvetov, kje se je z otroki najbolj zabavno potepati v kranjski okolici.

Otroci, vesela novica! Odslej boste lahko vsak mesec spremljali škrate Krančka na njegovih potepih po Kranju in okolici.

Kranček živi med nami že več kot 2000 let, saj je v Kranj prišel s Kelti, rdečelasim ljudstvom, ki so pod zemljo radi skrivali zaklade. Škratek pa ni zgolj vir zanimivih informacij, ves čas se uči - tako kot naši otroci. Najraje pa se uči poletni, saj vročine ne mara preveč. To poletje je posvetil učenju računalnikov. Naučil se je, kako se snema kratke filme in se navdušil nad idejo, da bo sedaj otroke in družine nagovarjal tudi preko spleta. V kratkih filmih bo predstavljal kranjske zaklade: naravne znamenitosti, mestne osebnosti in zgodbe. Že komaj čakata na novo epizodo iz Čarobne dežele škrata Krančka?

³ Povzeto po Zavodu za turizem in kulturo Kranj (2019)

Slika 1: Škrat Kranček

2.4 SPOMINKI, KI JIH PONUJA ZAVOD ZA TURIZEM IN KULTURO KRANJ⁴

V Kranjski hiši, kjer deluje Zavod za turizem Kranj, Glavni trg 2, 4000 Kranj je urejena tudi trgovinica s spominki (Slika 2), ponujajo več kot 1000 spominkov in daril. Med njimi se nahajajo tradicionalni izdelki domače in umetnostne obrti, značilni za Gorenjsko, hkrati pa želijo ponuditi tudi izdelke, značilne za druge slovenske regije. Izdelki, ki naj bi pričali o kulturni dediščini, se pojavljajo v kombinaciji s predmeti sodobnega oblikovanja, ki imajo uporabne in estetske funkcije. V prodaji imajo tudi nekatera unikatna darila kot so: Hahn likerji, replike nakita, skodelice za čaj ...

Pogovor o trgovinici s spominki je bilo opravljeno s Simono Mohorič, ki je na Zavodu za turizem Kranj zaposlena kot študentka. Njena naloga pa je tudi skrb za spominkarsko ponudbo. V sistematično urejeni trgovini, ki se že po preglednosti loči od drugih, prodajajo klasične spominke in ponujajo darilni program. Trgovina s spominki je namenjena predvsem starejšim, ki v prostorih Zavoda največkrat poiščejo turistične informacije in se hkrati ustavijo v trgovini ter domačinom, ki iščejo darila. Pri tem se zavedajo pomena avtentičnosti, saj stremijo k temu, da na prodajnih policah ponujajo izdelke mojstrskih rokodelcev in oblikovalcev, označenih s certifikatom Rokodelstvo Slovenija Art&Craft.

V spominkarski ponudbi kombinirajo spominke celotne Slovenije, hkrati pa želijo najti nekoga, ki bi izdeloval specifično kranjske spominke. Največji pomen želijo zaradi svoje lokacijske umeščenosti nameniti gorenjskim spominkom, hkrati pa jim je pomembno, da zraven ponujajo tudi reprezentativne izdelke ostalih slovenskih regij.

Simona je povedala, da so sami opravili raziskavo in pregledali etnološko literaturo ter oblikovalcem predlagali izdelavo določenih predmetov, a se je zgodilo, da je bila izvedba slabša. Prav tako nekateri pridejo z idejami o spominku sami, v preteklosti pa so spominke na temo Kranja iskali tudi na javnih razpisih in natečajih.

Kakšna je vloga etnologije in sodelovanje etnologov v procesu iskanja in izbire reprezentativnih spominkov? Simona je priznala, da Zavodu za turizem Kranj tovrstnega kadra primanjkuje, saj študentje večinoma prihajajo s turističnih smeri in se tega področja niso lotili niti z naročilom raziskave. Pri izbiri spominkov poskušajo slediti sodobnim smernicam in tipologijam v etnoloških knjigah.

⁴ Babič, 2015, str. 42

Slika 2: Trgovinica Zavoda za turizem in kulturo Kranj

2.5 KRANJSKI TURISTIČNI SPOMINKI NA PREŠERNOVEM SMNJU 2019

Prešernov smenj, ki odene Kranj v podobo 19. stoletja in obudi spomin na našega največjega pesnika dr. Franceta Prešerna, je ena najbolj prepoznavnih slovenskih prireditev ob kulturnem prazniku, ki je vsako leto 8. februarja.

Slavnostno odprtje Prešernovega smnja 2019 je bilo pred Prešernovim gledališčem. Na ulicah Kranja so se odvijali naslednji dogodki:

- predstavili so se številni rokodelski mojstri domače in umetnostne obrti,
- zadoneli so pevski zbori,
- recitirale so se Prešernove pesmi,
- zavrtele so se folklorne skupine,
- zaigrali so lajnarji;
- po mestu so se sprehajali meščani v značilnih meščanskih opravah;
- pred Kranjsko hišo so se začeli vodeni ogledu po Kranju in ogledi Rovov pod starim Kranjem;
- po mestu so se lahko obiskovalci zapeljali s kočijo;
- otroci pa so lahko jahali pravega ponija;
- v mestni hišah so se odvijali številni kulturni dogodki:
 - v Mestni knjižnici je delovala starodavna tiskarna Jožefa Blaznika;
 - v Gorenjskem muzeju se je odvijalo javno vodenje po razstavah,
 - ogled Prešernove hiše, Kranjske galerije, Layerjeve hiše, gradu Khislstein.
- nakup cilindra iz kartona na stojnici pred Kranjsko hišo, s katerim so obiskovalci postali del mode 19. stoletja;
- prestižna prireditev srečanje s Prešernovimi nagrajenci in nagrajenci Prešernovega sklada v Galeriji Prešernovih nagrajencev Kranj in v Prešernovem gledališču Kranj ...

Na določeni stojnicah smo lahko opazili tudi turistične spominke, ki so bile povezane z največjim slovenskim pesnikom Francetom Prešernom, ki je svoja zadnja leta preživel v Kranju. Pokopan je v Prešernovem gaju, ki je na severnem obrobju starega dela Kranja. Na stojnicah so v povezavi s Francetom Prešernom ponujali.: Prešernove kroglice (slika 3), Prešernov čaj, Prešernovo majico ... Le redke stojnice so imele kranjske turistične spominke. Npr. na stojnici Gorenjskega muzeja smo opazili igro Kranj moje mesto ...

Slika 3: Prešernove kroglice

2.6 STENSKI KOLEDAR: KRANJSKE TURISTIČNE ZNAMENITOSTI 2019

Med turistične spominke uvrščamo tudi različne publikacije kot so vodniki, zemljevidi, prospekti, namizni in stenski koledarji itd. Stenski koledarji imajo funkcijo poslovnega darila, a kljub temu so lahko tudi uspešen turistični spominek.

Izdelava stenskega koledarja: Kranjske turistične znamenitosti 2019

Z dijaki iz razreda APT, poklicni tečaj – smer ekonomski tehnik, smo se v mesecu septembru 2018 odpravili v Kranj. Vsak dijak je posnel nekaj fotografij, ki so se nanašale na turistične znamenitosti Kranja.

Zamislili smo si, da bo vsaka stran koledarja vsebovala naslednje sestavine: sliko turistične znamenitosti; napis meseca; zemljevid, ki prikazuje lokacijo turistične znamenitosti; kratek opis turistične znamenitosti; dneve v tednu, datume tekočega, predhodnega in naslednjega meseca, godove za vsak dan v mesecu in lunine mene za določen mesec (Sliki 5 in 6). Izdelali bomo tudi naslovno stran, ki prikazuje eno izmed turističnih znamenitosti Kranja z napisom: Stenski koledar: Kranjske turistične znamenitosti 2019.

Po naši zamisli bo stenski koledar prikazoval 12 kranjskih turističnih znamenitosti: Kanjon reke Kokre, Obrambni stolp Škrlovec, grad Khiselstein, Roženvensko cerkev, Prešernov gaj, cerkev sv. Kancijana, Pungart, Layerjevo hišo, Slovenski trg, Maistrov trg, Glavni trg ter Plečnikove arkade in vodnjak.

Stenski koledar: Kranjske turistične znamenitosti 2019 je tesno povezan s turističnim vodičem: Kranj (Slovenija) (Slika 4), ki smo ga pripravili za 14. festival: Več znanja za več turizma v okviru projekta Z vlakom okoli Alp. Vodič s pomočjo zemljevidov prikazuje, kako se odpravimo iz železniške postaje Kranj v stari del Kranja, kjer se ogledamo kranjske naravne in kulturne znamenitosti in se vrnemo nazaj na železniško postajo Kranj. V vodiču po Kranju so na kratko opisane naravne in kulturne znamenitosti, ki so hkrati označene tudi na zemljevidih. Vodič je dosegljiv na spletnem naslovu (<http://url.sio.si/AKn>) in ga je možno tudi natisniti preko spletne strani.

Z vlakom okoli Alp
14. mednarodni festival „Več znanja za več turizma“

AVTORJI: Projektna skupina: Z vlakom okoli Alp,
 Srednja ekonomska, storitvena in gradbena šola,
 ŠC Kranj, januar 2017

ZAKAJ Z VLAKOM OKOLI ALP?

Bi želeli potovati po krajih, ki obkrožajo Alpe?

Radi potujete z vlakom?

Vas zanimajo turistične znamenitosti, zgodovina, geografske značilnosti ... mest ob železniški progi?

Bi želeli s pomočjo pametnega telefona, na katerem imate naloženo aplikacije Viewranger, obiskati ta mesta in se po njih sprehajati kot domačini?

Bi želeli posedeti v teh mestih in opazovati njihov utrip ...?

Z VLAKOM OKOLI ALP

KRANJ
(SLOVENIJA)

<http://lebinca.com/alpe>

Slika 4: Turistični vodič: Kranj (Slovenija)

Vsak dijak iz razreda APT in 4. A je na podlagi zgornje zasnove izdelal eno stran koledarja, pri čemer so uporabljali program MS Publisher. Stran koledarja so izdelovali s pomočjo filma, ki je prikazoval, kako se izdeluje koledar v MS Publisherju.

Za izdelavo ene strani koledarja je dijak potreboval okoli 2 ure. Koledar pa je izdelovalo 18 dijakov.

Slika 5: Izgled stenskega koledarja: Kranjske turistične znamenitosti 2019

Slika 6: Naslovna stran stenskega koledarja: Kranjske turistične znamenitosti 2019

Stroški izdelave stenskega koledarja

Natisnili smo 12 koledarjev: Kranjske turistične znamenitosti 2019. Izdelava stenskega koledarja: Kranjske turistične znamenitosti 2019 nam je povzročilo naslednje stroške:

Tabela 1: Stroški izdelave stenskega koledarja

Zap. št.	Stroškovna vrednost	Cena v EUR	Količina	ME	Vrednost v EUR
1	Stroški dela	5,00	24	ur	120,00
2	Stroški materiala	0,1	156	listov	39,00
3	Stroški tiskanja	0,2	156	listov	78,00
4	Skupaj				237,00

Strošek izdelave koledarja znaša 19,75 EUR, če smo jih izdelali 12 kosov.

Razpoložljivost stenskega koledarja: Kranjske turistične znamenitosti 2019

12 stenskih koledarjev: Kranjske turistične znamenitosti 2019 bodo na razpolago na stojnici, ki bo postavljena na prireditvi: NATOUR Alpe-Adria 2019. Poleg tega pa je stenski koledar za samotisk na voljo na spletni strani: <https://sites.google.com/view/stenski-koledar-kranj/>

2.7 ANKETA: STENSKI KOLEDAR: KRANJSKE TURISTIČNE ZNAMENITOSTI 2019

1. Načrtovanje ankete

Okvirna anketna vprašanja

V anketi želimo odgovoriti na naslednja raziskovalna vprašanja:

- Ali vam je všeč koledar Kranjske turistične znamenitosti 2019 glede spodnjih postavk?
- Kam bi najraje obesili stenski koledar Kranjske turistične znamenitosti 2019?
- Koliko bi bili pripravljeni plačati za koledar Kranjske turistične znamenitosti 2019?
- Zakaj bi uporabljali koledar Kranjske turistične znamenitosti 2019?
- Katero tematiko ste že imeli na stenskem koledarju oz. ste jo že videli?
- Kaj vam je všeč pri koledarju Kranjske turistične znamenitosti 2019?
- Kaj ste posebnega opazili na koledarju: Kranjske turistične znamenitosti 2019?
- Koliko so stari naši reševalci ankete?
- Kakšnega spola so naši reševalci ankete?

Cilji ankete

Z anketo želimo doseči naslednje cilje:

- ugotoviti všečnost koledarja: Kranjske turistične znamenitosti 2019;
- spoznati mesto, kamor bi anketiranci obesili stenski koledar;
- določiti denarni znesek, ki bi ga anketiranci plačali za stenski koledar;
- ugotoviti namene, za katere se bo uporabljal stenski koledar;
- spoznati tematike za koledar, s katerimi so se srečali anketiranci;
- ugotoviti všečnost stenskega koledarja;
- spoznati posebnosti na stenskem koledarju, ki jih opazijo anketiranci.

Značilnosti anketirancev

Naši anketiranci bodo dijaki, ki obiskujejo slovenske poslovne srednje šole. Anketiranci bodo moški in ženske od tega 60% žensk in 40% moških. Starost bo od 17 do 19 let.

Način, kraj in čas anketiranja

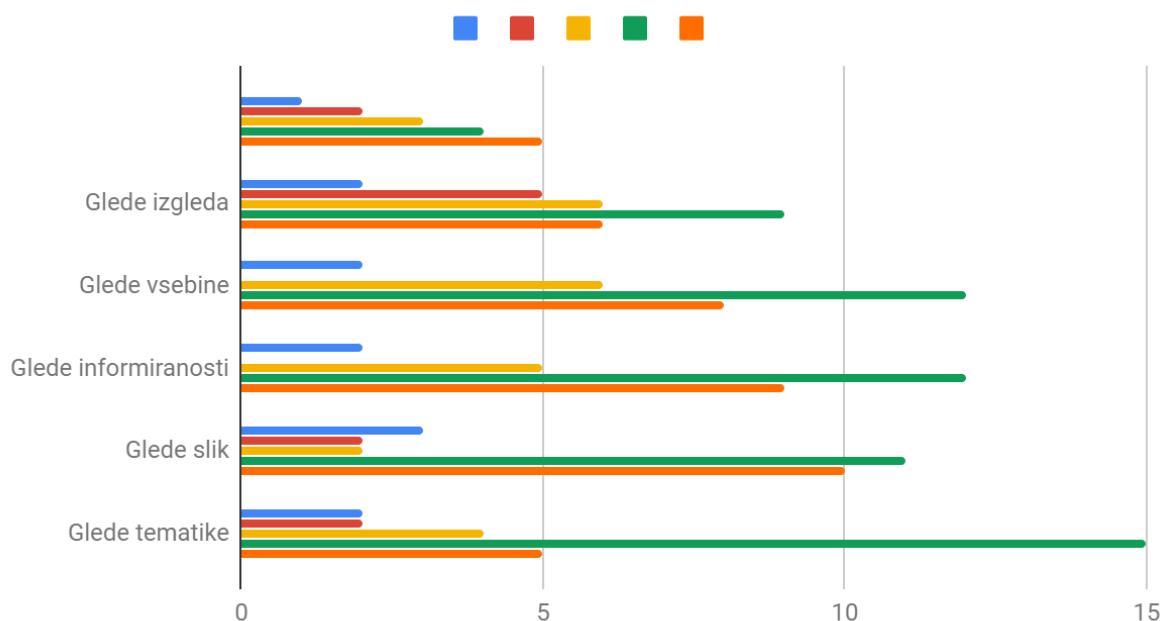
Izvedli bomo spletno anketo. Dijaki jo bodo rešili na spletni strani in jo tam tudi oddali. Anketirali bomo v mesecu novembru 2018.

2. Rezultati ankete

V mesecu novembra 2018 smo anketirali dijake slovenskih poslovnih srednjih šol. Reševali so spletno anketo, ki je bila dosegljiva na spletnem naslovu. <http://lebinca.com/sprasevanje/index.php/984619>. Prejeli smo 28 odgovorov. Anketiranci so bili moški in ženske, od tega 60% žensk in 40% moških. Starost anketirancev je bila od 18 do 19 let.

Na podlagi obdelave podatkov ankete Stenski koledar: Kranjske turistične znamenitosti 2019 v aplikaciji Limesurvey, smo prišli do naslednjih rezultatov.

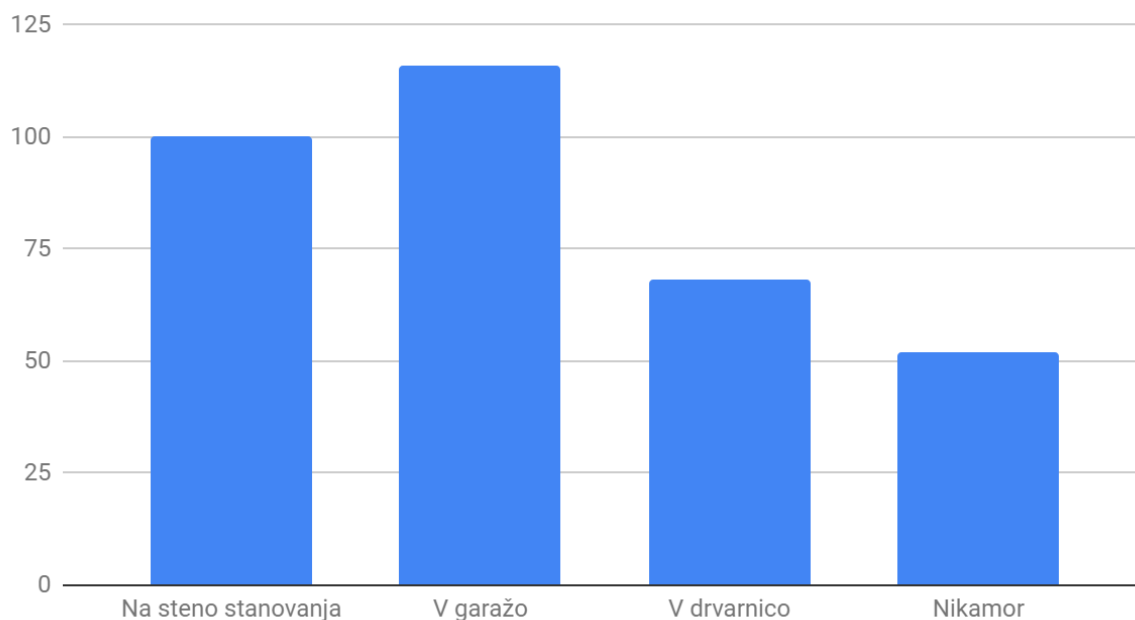
1. Ali vam je všeč koledar Kranjske turistične znamenitosti 2019 glede spodnjih postavk?

Graf 1: Všečnost koledarja: Kranjske turistične znamenitosti 2019

Iz grafa 1 je razvidno, da je stenski koledar všeč večini anketirancev, začenši od najboljših ocen do najslabših: zaradi slik, informiranosti, vsebine, tematike in izgleda.

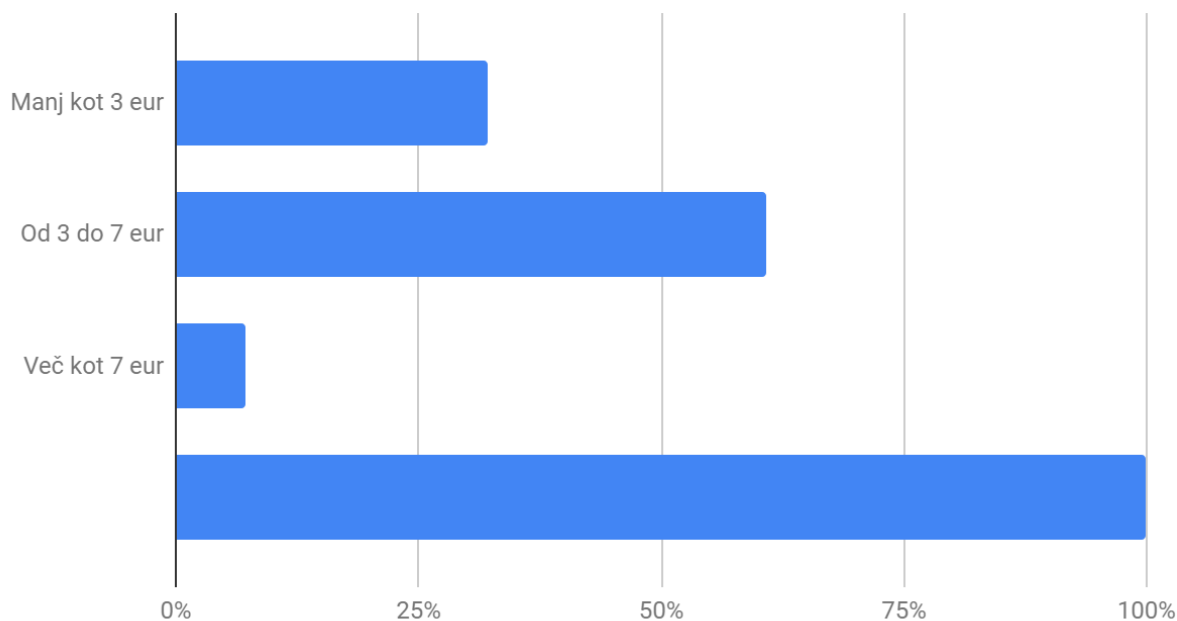
2. Kam bi najraje obesili stenski koledar Kranjske turistične znamenitosti 2019?

Graf 2: Mesto, kamor bi obesili stenski koledar: Kranjske turistične znamenitosti 2019

Iz grafa 2 je razvidno, da bi največje število anketirancev, stenski koledar obesilo v garažo, sledi stena stanovanja ter drvarnica. Nekateri anketiranci pa ga ne bi obesili nikamor.

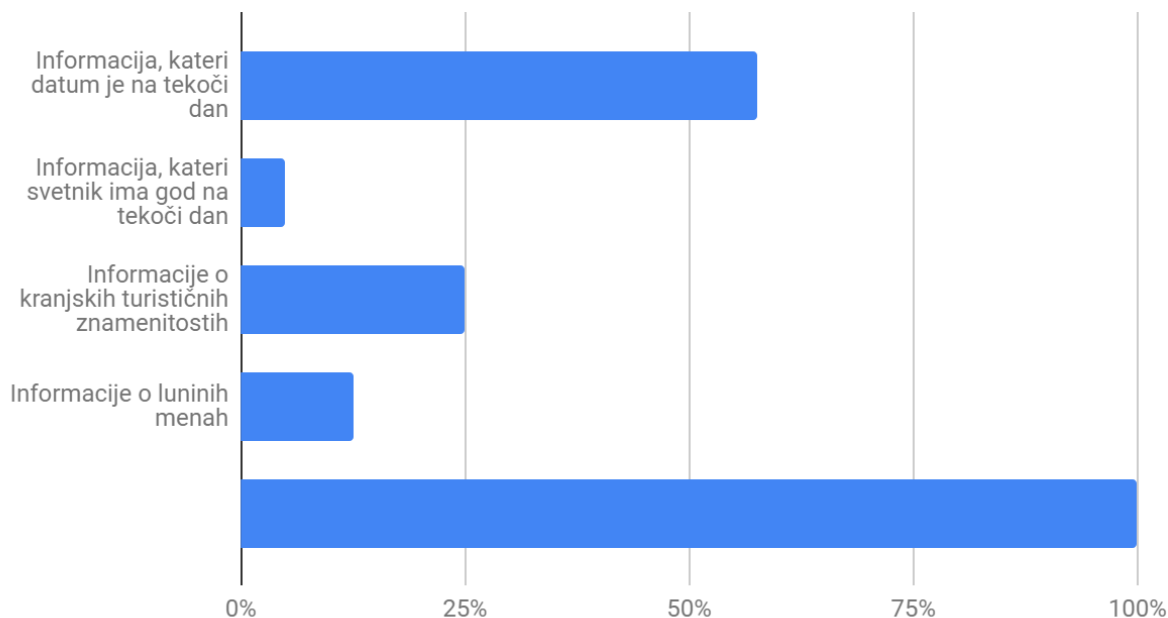
3. Koliko bi bili pripravljeni plačati za koledar Kranjske turistične znamenitosti 2019?

Graf 3: Denarni znesek, ki bi ga plačali za stenski koledar: Kranjske turistične znamenitosti 2019

Iz grafa 3 je razvidno, da bi 61 % anketirancev plačalo za koledar od 3 do 7 evrov. 31 % anketirancev bi za njega plačalo manj kot 3 eur. 7 % anketirancev pa več kot 7 eur.

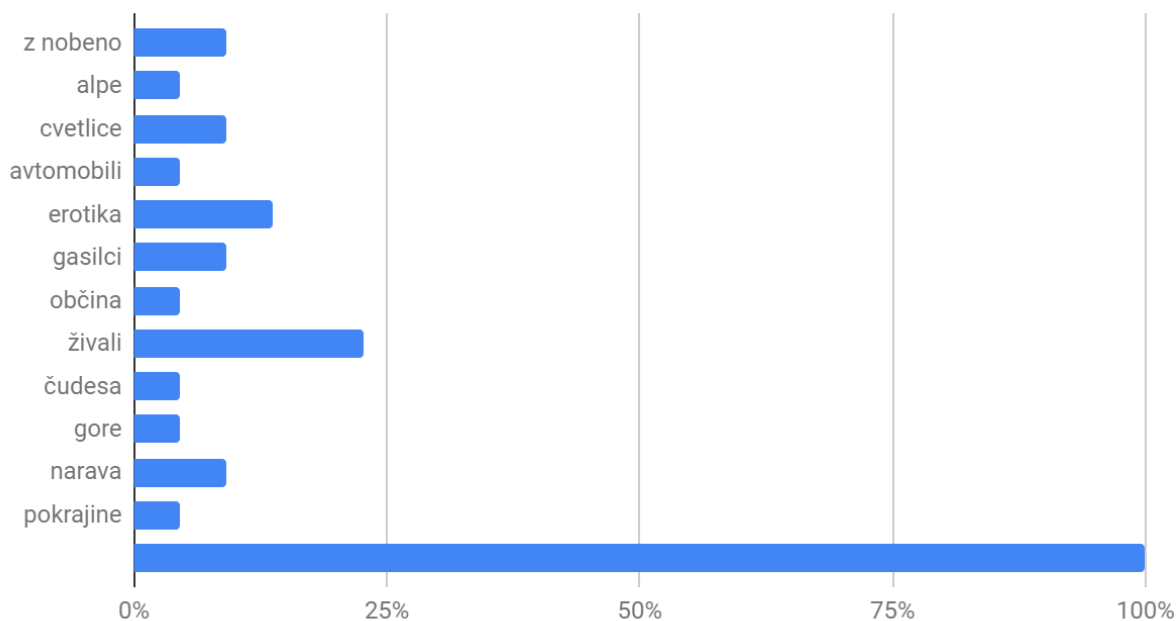
4. Zakaj bi uporabljali koledar Kranjske turistične znamenitosti 2019?

Graf 4: Uporaba stenskega koledarja: Kranjske turistične znamenitosti 2019

Iz grafa 4 je razvidno, da bi 58 % anketirancev, uporabljali stenski koledar za informacije, kateri datum je na tekoči dan, 25 % anketirancev bi ga uporabljalo za informacije o kranjskih turističnih znamenitostih. 13 % anketirancev za informacije o luninih menah. 5 % anketirancev pa bi uporabljalo stenski koledar za informacijo, kateri svetnik ima god na tekoči datum.

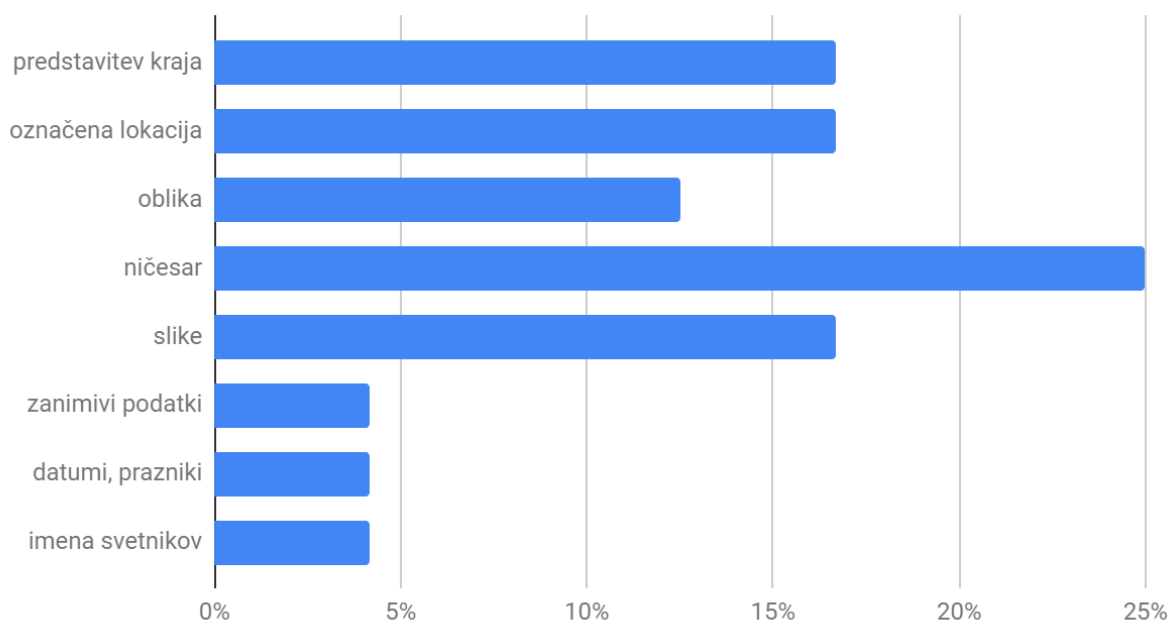
5. Katero tematiko ste že imeli na stenskem koledarju oz. ste jo že videli?

Graf 5: Poznane tematike na stenskih koledarjih

Iz grafa 5 je razvidno, da je največ anketirancev na stenskem koledarju videlo motiva živali in erotiko. Nekoliko manj jih je videlo naslednje motive: cvetlice, gasilce in naravo. Najmanj pa jih je videlo naslednje motive: pokrajine, gore, čudes sveta, občine, avtomobile in Alpe.

6. Kaj ste posebnega opazili na koledarju: Kranjske turistične znamenitosti 2019?

Graf 6: Posebna opažanja pri pregledu stenskega koledarja: Kranjske turistične znamenitosti 2019

Največ anketirancev (25 %) ni opazilo ničesar posebnega na stenskem koledarju. 17 % anketirancev je opazilo na stenskem koledarju: predstavitev kranjskih turističnih znamenitosti, označitev lokacije in slike. 13 % anketirancev je opazilo obliko koledarja. 4 % anketirancev je opazilo zanimive podatke, datume in datume praznikov in imena svetnikov za vsak dan v mesecih (Graf 6).

2.8 OCENJEVANJE KRANJSKIH TURISTIČNIH SPOMINKOV

Odločili smo se, da bomo ocenjevali nekatere kranjske turistične spominke. Glejte sliko 7.

Zap. št.	Naziv spominka	Slika spominka	Zap. št.	Naziv spominka	Slika spominka
1	Ploščica z vrisanim Kranjem, Atelje Škulj		10	Figov in jagodni liker	
2	Manjša skleda s profilom Prešerna; Atelje Škulj		11	Prešernove kroglice iz čokolade in lešnikov	
3	Keramična skodelica s profilom Prešerna		12	Turistični vodič: Kranj in 3 days	
4	CD Kanj		13	Uhani	
5	Črna kratka majica z motivom Prešerna		14	Lesena podlaga z vezano ploščo, v kateri je vrezana pesem Franceta Prešerna: Zdravljica, mizarstvo Špenko	
6	Slika z motivom Kranja		15	Leseni obeski za ključce z motivom Franceta Prešerna; ploščice za beleženje strani v knjigi	
7	Igralna igra Krančkovi zakladi		16	Magnet z motivom Kranja	
8	Razglednica z motivom Kranj ponoči		17	Stenski koledar	
9	Prešernov čaj		18	Kranjski setveni koledar 2019	

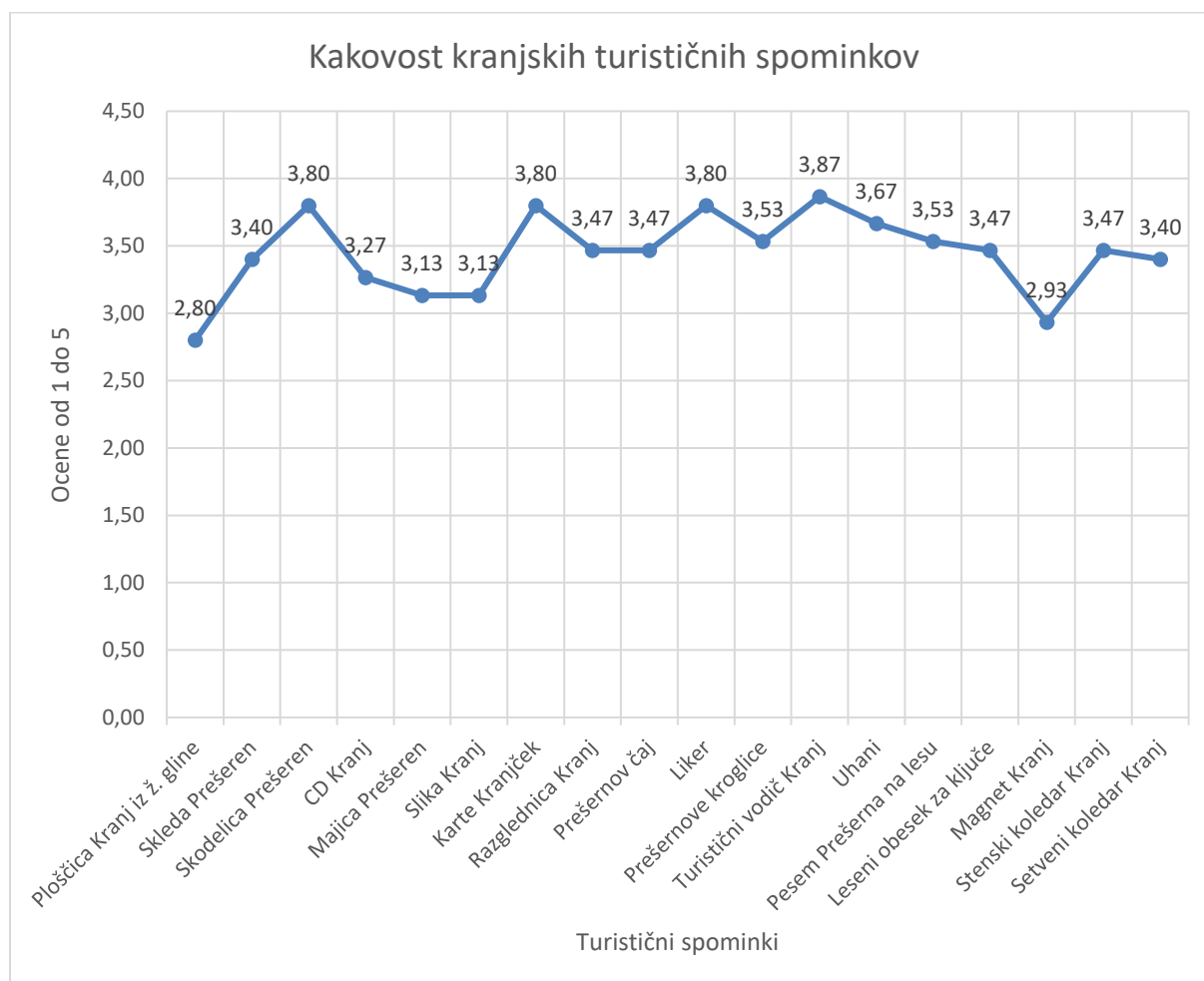
Slika 7: Izbrane kranjske turistične znamenitosti

Kranjske turistične spominke je ocenjevala 3 članska komisija v sestavi: Uroš Parežanin (dijak), Grega Belovič (vzdrževalec informacijske tehnologije na SESGŠ, ŠC Kranj) in Tatjana Božič (arhitektinja in profesorica na SESGŠ, ŠC Kranj). To se je dogajalo v mesecu marcu 2019.

Komisija je kranjske turistične spominke ocenila s pomočjo naslednjih kriterijev:

- dediščinska vrednost;
- estetska vrednost;
- uporabnost spominka;
- izvirnost;
- promocijska vrednost.

Rezultate ocenjevanja kakovosti kranjskih turističnih spominkov si lahko ogledate na grafu 7.

Graf 7: Kakovost kranjskih turističnih spominkov

Iz grafa 7 je razvidno, da so ocenjevalci glede na postavljene kriterije najboljše ocenili naslednje turistične spominke: skodelico Prešerna, karte Kranček, likier Hahn in Turistični vodnik Kranj. Nekoliko nižje ocene so dobili: skleda Prešerna, razglednica Prešerna, Prešernov čaj, Prešernove kroglice, uhani, pesem Prešerna na lesu, leseni obesek za ključke, stenski koledar Kranj in setveni koledar Kranj. Najnižje ocene so dobili: ploščica Kranj iz žgane gline, majica Prešeren, slika Kranja in magnet Kranj.

3 SKLEP

Spominki so vsi predmeti ali izdelki, ki jih turisti, izletniki ali gostje kupijo v tujem kraju, dobijo v dar, vzamejo ipd. in ponesejo v svoje primarno kulturno okolje. To so lahko uporabni ali okrasni predmeti, tudi taki, ki jih lahko pojemo ali popijemo, to so izdelki domače in umetne obrti, pa razglednice (kopije starih in take s sodobno fotografijo in oblikovanjem), plakati, nalepke, majice, kopije spominkov premične kulturne dediščine, likovna dela, maskote, jedilni listi in še kaj ...

Zavod za turizem in kulturo Kranj je v zadnjih letih razvil zgodbo o škrtu Krančku. Le-tega predstavlja maskota, ki se potepa po Kranju in predstavlja različne zgodbe, npr.: Kranček v kanjonu Kokre, Kranček v rovih pod starim Kranjem ... Vse njegove dogodivščine tudi posnamejo s kamero in jih je moč videti na spletni strani Zavoda za turizem Kranj in na Youtube. Na to temo so izdelali tudi spominek: Igralno igro – Krančkovi zakladi.

Kranjske turistične spominke je moč dobiti v trgovinici s spominki. Lastnik te trgovinice je Zavod za turizem in kulturo Kranj, Glavni trg 2, 4000 Kranj. V trgovinici ponujajo več kot 1000 spominkov in daril. Med njimi se nahajajo tradicionalni izdelki domače in umetnostne obrti, značilni za Gorenjsko, hkrati pa želijo ponuditi tudi izdelke, značilne za druge slovenske regije. Izdelki, ki naj bi pričali o kulturni dediščini, se pojavljajo v kombinaciji s predmeti sodobnega oblikovanja, ki imajo uporabne in estetske funkcije. V prodaji imajo tudi nekatera unikatna darila kot so: Hahn likerji, replike nakita, skodelice za čaj ...

Nekoliko več kranjskih turističnih spominkov predvsem z motivom največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna je na voljo na tradicionalnem Prešernovem smnju, ki se odvija vsako leto na slovenski kulturni praznik, ki je 8. februarja.

Posamezni kranjski turistični spominki se lahko dobijo pri njihovih izdelovalcih, npr. v ateljeju Škulj, Kranj ...

K netipični ponudbi kranjskih turističnih spominkov pa je »svoj lonček« primaknila tudi Srednja ekonomska, storitvena in gradbena šola, ŠC Kranj. Dijaki iz razredov APT in 4. A so izdelali stenski koledar: Kranjske turistične znamenitosti 2019.

S pomočjo programa Publisher so izdelali na formatu A3 koledar s 13 listi. Za uvodno stranjo so razvrstili 12 mesecev od januarja do decembra. Za vsak mesec so izbrali primerno fotografijo, ki je prikazovala kranjske turistične znamenitosti. Fotografijo so namestili na vrh lista in dopolnili z napisom meseca, zemljevidom turistične znamenitosti, ki je bila vstavljena v krog in kratkim opisom turistične znamenitosti. Ta vsebina je pokrila okoli 66 % prostora. Na preostalem 33 % prostora pa so zapisali dneve v tednu, dneve v mesecu in godove svetnikov za posamezen dan v mesecu. Za vsak mesec so označeni tudi dnevi, pri katerih se pojavijo lunine mene.

S pomočjo spletne ankete smo ugotovili mnenje anketirancev do stenskega koledarja: Kranjske turistične znamenitosti 2019. Iz anketnih odgovorov smo lahko razbrali, da so anketirancem všeč slike, informacije, vsebina, tematika in izgled, ki jih vsebuje stenski koledar. Stenski koledar bi obesili na steno stanovanja, garažo ali drvarnico. Prodajali bi ga lahko po cen od 3 do 7 evrov. Največ anketirancev bi pogledali na koledar, ker jih zanima dan v mesecu. Nekaterim pa bi bile dobrodošle tudi informacije o kranjskih turističnih znamenitostih.

Na koncu raziskovalne naloge smo opisali dogodek: Ocenjevanje 18 kranjskih turističnih spominkov. Tričlanska komisija je ocenila po izbranih kriterijih 18 kranjskih turističnih spominkov.

Komisija je najboljše ocenila naslednje turistične spominke: skodelico Prešerna, karte Kranček, Liker Hahn in Turistični vodnik Kranj. Nekoliko nižje ocene so dobili: skleda Prešerna, razglednica Prešerna, Prešernov čaj, Prešernove kroglice, uhani, pesem Prešerna na lesu, leseni obesek za ključke, stenski koledar Kranj in setveni koledar Kranj. Najnižje ocene so dobili: ploščica Kranj iz žgane gline, majica Prešeren, slika Kranj in magnet Kranj.

4 LITERATURA

Babič, Anja. 2015. Etno trgovina se na ogled postavi. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo.

Bogataj, Janez. 2018. Turistični spominek. Turistična zveza Slovenije: Strokovni posvet: Turistični spominek mojega kraja.

Ljubljana nepremičnine. 2018. Torta Ljubljana – Nihče jo ne poskusi le enkrat. [Online].
Razpoložljivost: http://www.domavljubljani.com/Ljubljancani/TORTA_LJUBLJANA/ (26. 12. 2018).

Hahn Spiritis d.o.o. 2018. Hahn. [Online].
Razpoložljivost: <http://www.hahn.si/produkti/> (10. 10. 2018).

Zavod za izobraževanje in kulturo Črnomelj. 2019. Turistični spominki. [Online].
Razpoložljivost: <http://url.sio.si/DfQ> (12. 1. 2019).

Zavod za turizem in kulturo Kranj. 2019. Kranj. [Online].
Razpoložljivost: <https://www.visitkranj.com/carobna-dezela-skrata-krancka> (10. 3. 2019).